

חק לישראל – פרשת אמור ליל שישי

תורה – ויקרא פרק כב'

(ג) דְבַר אֵל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו וַיִּנְזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קֹדְשֵׁי אֲשֶׁר הֵם מִקֹּדְשֵׁים לִי אֲנִי יְהוָה: (ג) דְבַר אֵל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו וַיִּנְזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קֹדְשֵׁי אֲשֶׁר הֵם מִקֹּדְשֵׁים לִי אֲנִי יְהוָה: (ג) אָמַר לְהוֹן לְדַרְכֵיכֹן כָּל גֹּבֵר דֵּי יִקְרַב מִכָּל בְּנֵיכֹן לְקֹדְשֵׁיָא דֵּי יִקְדְּשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וְסַאבְתִּיהָ עֲלוּהֵי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנִישָׁא הַהִיא מִן קֳדָמֵי אֲנָא יְיָ:

(ד) אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צְרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנְגַּע בְּכָל טָמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ זָרַע: (ד) אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צְרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנְגַּע בְּכָל טָמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ זָרַע: (ד) גֹּבֵר גֹּבֵר מִזֶּרַעֵא דְאֶהְרֹן וְהוּא סְגִיר אוֹ דְאִיב בִּקְדוּשֵׁיָא לָא יִיכּוּל עַד דֵּי יִדְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמֵא נֶפֶשָׁא אוֹ גֹבֵר דֵּי תַפּוּק מִנִּיהָ שְׂכַבְתָּ זָרַעֵא:

(ה) אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שְׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ לְכָל טָמְאָתוֹ: (ה) אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שְׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ לְכָל טָמְאָתוֹ: (ה) אוֹ גֹבֵר דֵּי יִקְרַב בְּכָל רַחֲסָא דֵּי יִסְתָּאב לִיהָ אוֹ בְּאֲנִשָׁא דֵּי יִסְתָּאב לִיהָ לְכָל סַאבְתִּיהָ:

(ו) נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטָמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן הַקְּדָשִׁים כִּי אִם רָחַץ בְּשׂוֹר בַּמַּיִם: (ו) נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטָמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן הַקְּדָשִׁים כִּי אִם רָחַץ בְּשׂוֹר בַּמַּיִם: (ו) אֲנִשׁ דֵּי יִקְרַב בִּיהָ וִיהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִיכּוּל מִן קֹדְשֵׁיָא אֲלֵהוּ אִסְחֵי בְשִׂרְיָה בְּמֵיָא:

(ז) וּבָא הַשְּׂמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא: (ז) וּבָא הַשְּׂמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא: (ז) וּבְמַעַל שְׂמֶשָׁא וְיִדְכִי וּבְתַר כּוֹן יִיכּוּל מִן קֹדְשֵׁיָא אַרִי לַחֲמִיָה הוּא:

(ח) נִבְלָה וְטָרְפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָּהּ אֲנִי יְהוָה: (ח) נִבְלָה וְטָרְפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָּהּ אֲנִי יְהוָה: (ח) נְבִילָא וְתַבִּירָא לֹא יִיכּוּל לְאַסְתָּאבָא בָּהּ אֲנָא יְיָ:

(ט) וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֵרֹתַי וְלֹא יִשְׂאוּ עֲלֵיו חֲטָא וּמִתּוֹ בּוֹ כִּי יִחַלְלֵהוּ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשִׁים: (ט) וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֵרֹתַי וְלֹא יִשְׂאוּ עֲלֵיו חֲטָא וּמִתּוֹ בּוֹ כִּי יִחַלְלֵהוּ אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשִׁים: (ט) וְיִטְרוּן יַת מִשְׁרַת מִימְרֵי וְלֹא יִקְבְּלוּן עֲלוּהֵי חוּבָא וּיְמוֹתוֹן בִּיהָ אַרִי יִחַלְנִיהָ אֲנָא יְיָ מִקְדְּשֵׁהוּן: (י) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בָּהֶן וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: (י) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בָּהֶן וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: (י) וְכָל חַלּוּנֵי לֹא יִיכּוּל קֹדְשָׁא תּוֹתְבָא דְכַהֲנָא וְאַגִּירָא לֹא יִיכּוּל קֹדְשָׁא:

(יא) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כְּסָפוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִּיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחֲמוֹ: (יא) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כְּסָפוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִּיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחֲמוֹ: (יא) וְכֹהֵן אַרִי יִקְנֵי נֶפֶשׁ קִנְיָן כְּסָפִיָה הוּא יִיכּוּל בִּיהָ וְיִלִּיד בֵּיתִיהָ אֲנֹן יִיכְלוּן בְּלַחֲמִיָה:

(יב) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקְּדָשִׁים לֹא תֹאכַל: (יב) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקְּדָשִׁים לֹא תֹאכַל: (יב) וּבַת כַּהֵן אַרִי תְהִי לְגִבְרָא חַלּוּנֵי הִיא בְּאַפְרִשׁוֹת קֹדְשֵׁיָא לֹא תִיכּוּל:

(יג) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אִין לָהּ וְשָׁבָה אֵל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִירָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: (יג) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אִין לָהּ וְשָׁבָה אֵל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִירָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל

חק לישראל – פרשת אמור ליל שישי

בו: (יג) ובת פהו ארי תחי ארמלא ומתרכא ובר לית לה ותתוב לבית אבוהא פרביתתהא מלחמא דאבוהא תיכול וכל חלוני לא ייכול ביה:

(יד) ואיש פי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשייתו עליו ונתן לכהן את הקדש: (יד) ואיש פי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשייתו עליו ונתן לכהן את הקדש: (יד) וגבר ארי ייכול קודשא בשלוי ויסף חמשייה עלוהי ויתן לכהנא ית קודשא:

(טו) ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה: (טו) ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה: (טו) ולא יחללו את קודשיא דבני ישראל ית די יפרשו קדם יי:

(טז) והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם פי אני יהוה מקדשם: (טז) והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם פי אני יהוה מקדשם: (טז) ויקבלו עליהו עונו וחוביו במיכלהו בסזאבא ית קודשיהו ארי אנא יי מקדשהו:

(יז) וידבר יהוה אל משה לאמר: (יז) וידבר יהוה אל משה לאמר: (יז) ומליל יי עם משה למימר:

(יח) דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה: (יח) דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה: (יח) מלל עם אהרן ועם בנוהי ועם כל בני ישראל ותימר להו גבר גבר מבית ישראל ומן גיורא בישראל די יקרב קרבניה לכל נדריהו ולכל נדבתהו די יקרבון קדם יי לעלתא:

(יט) לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים: (יט) לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים: (יט) לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים: (יט) לרצונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים:

(כ) כל אשר בוז מום לא תקריבו פי לא לרצון יהיה לכם: (כ) כל אשר בוז מום לא תקריבו פי לא לרצון יהיה לכם: (כ) כל די ביה מומא לא תקרבון ארי לא לרצונא יהי לבון:

(כא) ואיש פי יקריב זבח שלמים ליהוה לפלא נדר או לנדבה בבקר או בעזן תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בוז: (כא) ואיש פי יקריב זבח שלמים ליהוה לפלא נדר או לנדבה בבקר או בעזן תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בוז: (כא) וגבר ארי יקרב נכסת קודשיא קדם יי לפדשא נדרא או לנדבתא בתורי או בענא שלים יהי לרצונא כל מומא לא יהי ביה:

(כב) עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה ליהוה ואשה לא תתנו מהם על המזבח ליהוה: (כב) עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה ליהוה ואשה לא תתנו מהם על המזבח ליהוה: (כב) עויר או תביר או פסיק או יבלו או גרבו או חזו לא תקרבון אליו קדם יי וקרנא לא תתנו מנהו על מדבחה קדם יי:

(כג) ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו ולגדר לא ירצה: (כג) ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו ולגדר לא ירצה: (כג) ותור ואמר יתיר וחסיר נדבתא תעבר יתיה ולגדרא לא יהי לרצונא:

(כד) ומעוה וכתות ונתוק וברות לא תקריבו ליהוה ובארצכם לא תעשו: (כד) ומעוה וכתות ונתוק וברות לא תקריבו ליהוה ובארצכם לא תעשו: (כד) ודי מריס ודי רסיס ודי שליו ודי גויר לא תקרבון קדם יי ובארצכו לא תעברו:

חק לישראל – פרשת אמור ליל שישי

(כה) ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם: (כה) ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם: (כה) ומן בר עממיו לא תקרבון ית קרבן אלהכון מכל אליו ארי חבוליהון בהון מומא בהון לא לרעוא יהון לבון:

(כו) וידבר יהוה אל משה לאמר: (כו) וידבר יהוה אל משה לאמר: (כו) ומליל יי עם משה למימר:

(כו) שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליהוה: (כו) שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליהוה: (כו) תור או אמר או עזא ארי ותיליד ויהי שבועא יומין בתר אמיה ומימא תמינאה ולהלא יתרעי לקרבא קרבנא קדם יי: (כה) ושור או שיה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: (כה) ושור או שיה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: (כה) ותורתא או שיתא לה ולברה לא תכסון ביומא חד:

רש"י

כזית: לכל טומאתו – לרבות נוגע בזב וזבה נדה ויולדת:

(ו) נפש אשר תגע בו – באחד מן הטמאים הללו:

(ז) ואחר יאכל מן הקדשים – (יבמות עד) נדרש ביבמות בתרומה שמוחר לאכלה בהערב השמש: מן הקדשים – ולא כל הקדשים:

(ח) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה – לענין הטומאה הזהיר כאן שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא אלא טומאת אכילה בבית הבליעה אסור לאכול בקדשים ו"ל וטרפה מי שיש צמינו טרפה ילא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(ט) ושמרו את משמרתו – מלאכול תרומה בטומאת הגוף: ומתו בו – (סנהדרין פג) למדנו שהיא מיתה בידי שמים:

(י) לא יאכל קדש – (סנהדרין פג) בתרומה הכתוב מדבר שכל הענין דבר זה: תושב כהן ושכיר – תושב שכל כהן ושכירו לפיכך תושב זה נקוד פתח לפי שהוא דבוק ואיזהו תושב זה נלכע שהוא קנוי לו עד היוכל ואיזהו שכיר זה קנוי קנין שנים שיואל בשש בא הכתוב ולמדך כאן שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו:

(יא) וכהן כי יקנה נפש – עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו – אלו בני השפחות ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה שאף

(ג) כל איש אשר יקרב – אין קריבה זו אלא אכילה וכן מצינו שנאמרה אזהר' אכילה קדשים בטומאה בלשון נגיעה בכל קדש לא תגע (ויקרא יב) אזהרה לאוכל ולמדוה רבותינו מגזירה שזה (זבחים מח) וא"ל לומר שחייב על הנגיעה שהרי נאמר כרת על האכילה בלו את אהרן שתי כריתות זו אכל זו ואם על הנגיעה חייב לא הושרך לחייבו על האכילה וכן נדרש בת"כ וכי יש נוגע חייב א"כ מה ת"ל יקרב משכשך להקרב שאין חייבין עליו משום טומאה אלא א"כ קרבו מתיריו ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה כבר נדרשו במס' שבועות אחת לכלל ואחת לפרט וכו' (שבועות ז): וטמאתו עליו – וטומאת האדם עליו יכול בבשר הכ' מדבר וטומאתו של בשר עליו ובטהור שאכל את הטמא הכ' מדבר על כרחך ממשמעו אתה למד צמי שטומאתו פורחת ממנו הכ' מדבר וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה: ונכרתה וגו' – יכול מלד זה ללד זה יכרת ממקומו ויתישב במקום אחר ת"ל אני ה' בכל מקום אני:

(ד) בכל טמא נפש – צמי שנטמא צמת:

(ה) בכל שרץ אשר יטמא לו – בשיעור הראוי לטמא כבעדשה (ת"כ): או באדם – צמת: אשר יטמא לו – כשיעורו לטמא וזהו

חק לישראל – פרשת אמור ליל שישי

לה רפואה: לא תקריבו – שלשה פעמים להזהיר על הקדשן ועל שחיטתו ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו – אזהרה הקטרת:

(כג) שרוע – אבר גדול מחזירו: קלוט – פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אהו – לבדק הבית: ולגדר – (ת"כ) למזבח: לא יראה – איזהו הקדש צא לרות הוא אומר זה הקדש המזבח:

(כד) ומעוד וכתות ונתוק וכתות – צבליים או בגיד: מעוד – צבליי מעוכין זיד: כתות – כתושים יותר ממעוד (בכורות לה): נתוק – תלושין זיד עד שגפסקו חוטים שתלויים בהן אצל נתונים הם בתוך הכים והכים לא תתלש: וכתות – כרותין בכלי ועודן כבים: ומעוד – תרגומו ודימרים זה לשונו בארמית לשון כתישה: וכתות – תרגומו ודירסים כמו (עמוס ו) הבית הגדול רסיסים בקיעות דקות וכן קנה המרוסס: ובארמית לא תעשו – דבר זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה לכך נאמר בארמית לרבות כל אשר בארמית שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא בארץ שהרי סרוס חובת הגוף הוא וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ:

(כה) ומיד בן נכר – נכרי שהביא קרבן זיד כהן להקריבו לשמים לא תקריבו לו בעל מוס ואע"פ שלא נאסרו בעלי מומין לקרבן בני נח אלא א"כ מחוסרי אבר זאת נוהגת בצמה שבשדות (תמורה ו) אצל על המזבח שבמשכן לא תקריבוה אצל תמימה תקבלו מהם (חולין יג) לכך נאמר למעלה איש איש לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל: משחתם – חבולהו: לא יראו לכם – לכפר עליכם:

(כז) כי יולד – פרט ליולד דופן: (כח) אהו ואת בנו – (ת"כ חולין עה) נוהג בנקבה שאסור לשחוט האם והבן או הבת ואינו נוהג בזכרים ומותר לשחוט האב והבן: אהו ואת בנו – (חולין פב) אף בנו ואותו במשמע:

היא קנין כספו ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צביתך וגו' בספרי:

(יב) לאיש זר – ללוי ולישראל:

(יג) אלמנה וגרושה – מן האיש הזר: זרע אין לה – ממנו (יבמות פז): ואשה – הא אם יש לה זרע ממנו אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים: וכל זר לא יאכל בו – לא בא אלא להוציא את האונן שמתר בתרומה זרות ארמית לך ולא אנינות:

(יד) כי יאכל קדש – לא תרומה: ונתן לכהן את הקדש – (ת"כ) דבר הראוי להיות קדש שאינו פורע לו מעות אלא פירות של חולין והן נעשין תרומה:

(טו) ולא יחללו וגו' – להאכילם לזרים:

(טז) והשיאו אותם – את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם שהודלו לשם תרומה וקדשו ונאסרו עליהם ואונקלוס שתרגם במיכלהו בסואצא שלא לנודך תרגמו כן: והשיאו אותם – זה אחד מג' אהים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באדם עצמו וכן (במדבר ו) ביום מלאה ימי נזרו יביא אותו הוא יביא את עצמו וכן (דברים לד) ויקבור אותו בגיא הוא קבר את עצמו כך נדרש בספרי:

(יח) נדריהם – (חולין ז) הרי עלי: נדבותם – הרי זו:

(יט) לרונכם – הביאו דבר הראוי לרות אהכם לפני שיהא לכם לרנן אפיישמנ"ט בלע"ז ואיזהו הראוי לרנן: תמים זכר צבקר בכשבים ובעזים – אצל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות ואינו נפסל במוס אלא בחסרון אבר:

(כא) לפלא נדר – להפריש צדיבורו:

(כב) עורת – אם דבר של מוס עורון בלשון נקבה שלא יהא בו מוס של עורת: או שצור – לא יהיה: חרוץ – (בכורות לה) רים של עין שנסדק או שפגם וכן שפתו שנסדקה או נפגמה: יבלת – ורוא"ה בלע"ז: גרב – מין חזית וכן ילפת ולשון ילפת כמו (שופטים טז) וילפת שמשון שאחזה בו עד יום מיתה שאין